

LUONTO JA PUUTARHANHOITO!

LUONTO ON OLLUT MILJOONIA VUOSIA! ELÄIMET, KASVIT, PUUT, ILMA JA VESI!

LUONTO EI TARVITSE IHMISTÄ, MUTTA IHMINEN TARVITSEE LUONTOA JOKA HETKI PYSYÄKSEEN ELÄMÄÄN JA VOIMAAN HYVIN

VUOSISATOJEN SAATOSSA IHMINEN ON OPPINUT KÄYTTÄMÄÄN LUONTOA HYVÄKSEEN. RAVINTONA, ENERGIANA, RAKENTAMISEEN YM.

IHMISTEN LISÄÄNTYESSÄ, NUN LUONTO JOUTUU YHÄ AHTAAMMALLE

METSÄÄ HAKATAAN ENERGIAKSI, PELLIKSI, ASUINALUEIKSI
VETTÄ KÄYTETÄÄN SURUTTOMASTI

MAAN ENERGIA LÄHTEITÄ TARVITAAN YHÄ ENENEVÄSTI

RAVINTOKASVIT TARVITSEVAT YHÄ ENEMMIN VIJELYALUEITA
TALOUDELLISET TEKIJÄT INNOSTAVAT IHMISIÄ

YHÄ ENEMMIN KULUTTAMAAN, OSTAMAAN YM.

LUONNONVARAT VÄHENEVÄT

🍋 MAA AHTIOITUU

🍋 VEDET SAASTUVAT

🍋 ILMASTO LÄMPENEE

MAAPALLO ON IHMISTEN TEMMELLYSKENTTÄ, JOSSA KOHTA EI OLE KENELLÄKÄÄN HYVÄ OHLA!

🍋 ON HYVÄ PYSÄHYÄ JA MIETIÄ OMAA LUONTO-SUHDETTA JA ALOITTA A MUUTOS!

🍋 SANOTAAN, ETTÄ YKSI IHMINEN EI VOI PALJON TEHDÄ MAAPALLOA HYVÄKSI!

🍋 MONTA IHMISTÄ VOI! JUURI OMASSA PUUTARHASSA JA LÄHIYMPÄRISTÖSSÄ TEHDY MUUTOKSE

🍋 OVAT TÄRKEITÄ JA VAIKUTTAVAT HETI SILLÄ ALUEELLA.

🍋 TÄSSÄ LUENNOSSA TÄHDÖTÄÄN PIENIIN TEKOIHIN, JOILLA ON SUURIA MERKITYKSIÄ TULEVAAN YMPÄRISTÖÖN. IDEAT OVAT VALMUITA KÄYTTÄÄKSI!

PUUTARHAN MONET IKMIÖT

ULKOMAISIA VAIKUTTEITA ON
VIRRANNUT AINA MEILLE
MUILTA MAILTA.

LUOSTAREIDEN JA PAPPILOIDEN
SEKÄ MUIDEN VAURAIEN PUUTARHA-
OMISTAJIEN PIHAPIIRIIN TUOTIIN JO
VIERASPERÄISIÄ KASVEJA KESKIAJALLA.

ULKOMAISET PUUTARHAMESTARIT LEVIITTIVÄT
OPPEJAAN JA LOISTOKKAITA TYYLEJÄ
KOPIOITILIN MAAILMASTA SYRJÄISEN
POHJOLAN KARTANOIHIN.

TAVALLISEN KANSAN PIHAPIIREIHIN
IKMIÖT TULIVAT SOPIVASTI MUOKKAUTU-
NEINA.

SYMMETRISET VIHJELYPALSTAT
HEDELMÄPUURIVIT

PYÖREÄ KUKKAPENKKI
PIHAN KESKESSÄ

MUOTOILHUT
PIKKU PUUT

OLIVAT ESIMERKKEJÄ

SUUREN MAAILMAN HISTORIAALISISTA
PUUTARHOISTA

PERISUOMALAINEN PIHAPUUTARHA

ON TILAA MYÖS VIERAILLE VAIKUTTEILLE

KOTIMAISET JUUREVAT AINEKSET
OVAT MERKINNEET PALJON
PUUTARHAN RAKENTAMISESSA

ENNEN, SEKÄ MYÖS
NYKYÄÄN

KIVI

PUU

LUONNONKASVIT

VANHAT PUUTARHAKASVIT

RAKENNELMAT OVAT
PERINTEISIÄ

KOTIPUUTARHASSA ON

MIELENKIINTOISIA NÄKYMÄ

MAASTON MUOTOJA

ERILAISIA TIHOJA

AVARUUTTA

YLLÄTYKSIÄ

RIITTÄVÄSTI SUOJAA

YKSITYISYTTÄ

OMA PUUTARHA

ON MUODOSTUNUT OMANLAISEKSEEN VUOSIEN SAATOSSA. SE ON TÄRKEÄ JA AINUTKERTAINEN JA MEILHE RAKAS!

TÄSSÄ LUENNOSSA EI OLE TARKOITUS
SYLLISTÄÄ KETÄÄN,
ARVOSTELLA,
TAI OSOITTAA, ETTÄ JOKU
TAPA TAI ASIA JONKA OLEMME
TOTEUTTANEET OMAAN PUUTAR-
HAMME OLISI VÄÄRÄNLAINEN!

TÄRKEÄÄ ON PÖYHIÄ JA PÖLLYTELLÄ
OMIA AJATUKSIAMME JA TAPOJAMME
TOTEUTTAA PUUTARHAA

SUOMESSA ON KAUNIITA, PERINTEISIA
JA RAKKAUDELLA VAAKITTUJA
PUUTARHOJA

SE KERTOO MEIDAN LUJASTA HANUSTA

- ELÄÄ LÄHELLÄ LUONTOA
- HUOLEHTIJA ASUINPIIRISTÄ
JA YMPÄRISTÖSTÄ
- JA JÄTTÄÄ KAUNIINA PERINTÖNÄ
SEURAAVILLE SUKUPOLVILLE
HYVIN HOIDETTU PUUTARHA!

MEILHÄ RUIYTTÄÄ AINEKSI OMALEIMAISEEN
PUUTARHAKULTTUURIIN, KUN KAT-
SEKEMME YMPÄRILLEMME JA
OYAMME OPIKSI LUONNOSTA:

- LUONTO JA MAISEMA
- LÄHI MAASTO
- VESISTÖT, JOET, JÄRVET, MERI
- METSÄT JA YKSITTÄISET PUUT
- LUONNON KASVIKASVUUS
- VOODENAIKOJEN MONIMUO-
TOISUUS ON LAHJA PÖHJOISEN
ASUKKAILLE
- PITKÄ TALVI, LEPÖÄ TARTTORUUN
JA PUUTARHALLA
- LYHYT KUHKEÄ KESÄ!
- KEVÄÄN ELVÖTTÄVÄ HELEYS
- SUKSUN MONIMUOTOINEN

RUSKA

- NÄMÄ JA MONEET MUUT ASIAT
AUTTAVAT MEITÄ MIETTUMAAN
JA TOTEUTTAMAAN PUUTARHAA
NIIN, ETTÄ STELLÄ ON TILAA
LUONNON MONIMUOTOISUU-
DEKSE ③

MEILLÄ USEIMMILLA ON VALMIS PUUTARHA JA RATKAISUJA ON TEHTY SEN AJAN
IDEOIDEN JA RESURSSIEN MUKAAN
TARKOITUS EI OLE EHDOTTAA PUUTARHAN SUUNNITTELUVA UUSIKSI, VAAN MIETMÄ
MITÄ ALUEITA, TAI KOHTEITA VOISI MUUTTAA LUONTOYSTÄVÄLISEKSI
TYÖTAPOJA VOI TARKASTELLA NIIN, ETTÄ NE EIVÄT VAHINGOITA MAATA, TAI ELIÖSTÖÄ
PUUTARHAA VOI LÄHESTYÄ NIIN, ETTÄ HUOMIOI

LUONNONOHJON HUOMIOON OTTAMISEN
MONIMUOTOISUUDEN
KOTIMAISUUDEN
HELPPOHOIDTISUUDEN } HELPOTTAVAT MYÖS TARTURIN TOIMINTAA!

EI OLE TARKOITUS MUUTTAA LUONTOA KEINOTEKOISEKSI PUUTARHAKSI
VAAN JÄLJITELLÄ SITÄ
ISTUTTAA KASVEJA JOTKA VIIHTYVÄT
KESKENÄÄN HEVIN

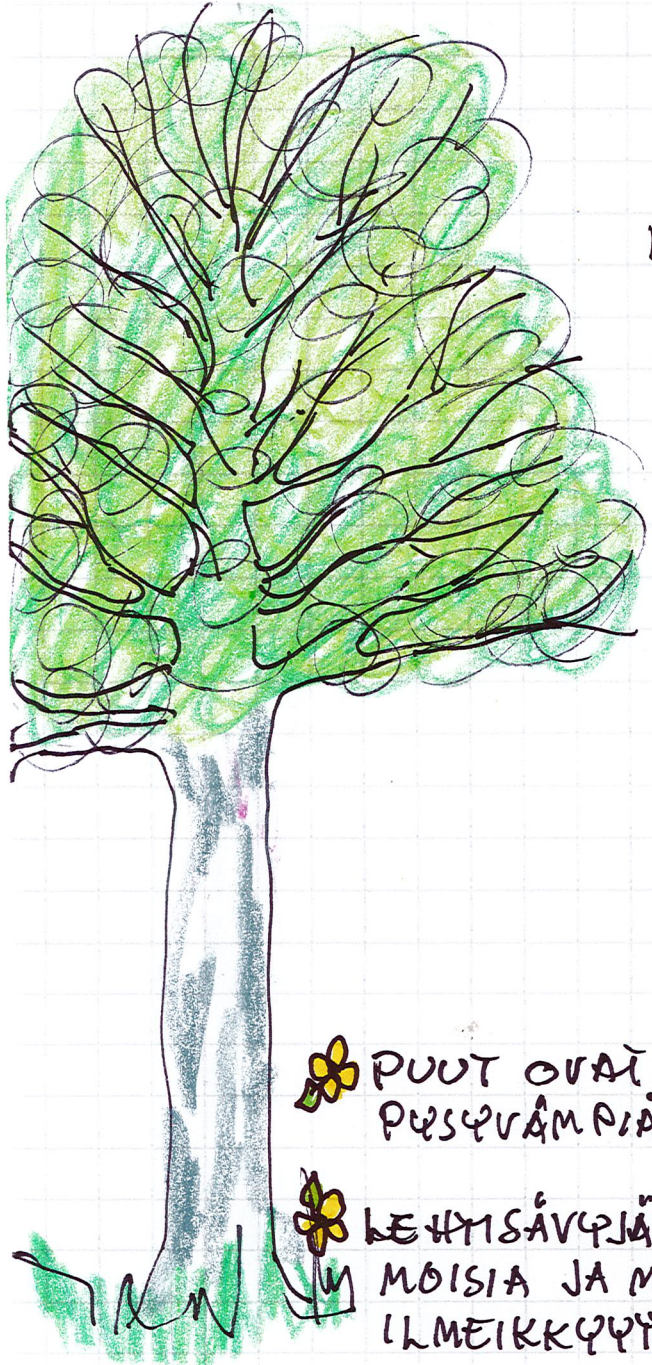
JA MUODOSTAVAT HELPPOHOIDISEN
YHDYSKUNNAN

PIHAPUUTARHA PERUSTETAAN JA
HOIDETAAN MAHDOLLISIMMAN
PEHMEILLÄ JA LUONNONLÄHEISILLÄ
TYÖTAVOILLA

KEMIAALLISET LANNOITTEET EIVÄT
EDISTÄ LUONNONMUKAISUUTTA
TORJUNTA-AINEET JULISTETAAN
PANNAAN JA YRITETÄÄN SAADA
PUUTARHAAN TASAPAINO, JOSSA
ON HYÖTYHYÖNTEISET JA LINNUT
TARTURIN APUNA

MELUISAT KONEET VOI LAMPTAA TARKASTELUN
KOHTEEKSI

LEHTIPUUT PIHAN KATTO

LEHTIPUUT LUOVAT MAISEMAN JA ANTAVAT PIHAPIIRIKKE RAAMIT. ON MAAMERKKI JA MONIMUOTOISUUDEN YLLÄPITÄJÄ

KOIVU SUOMALAISUUDEN SYMBOLI
KESTÄVÄ, SUOMALASEEN MAISEMAAN KUULUVA

HAAPA MONIMUOTOISUUDEN HUIPPU! KOKOPESIJÖIDEN TÄRKEÄ PUU!
HIRVI, JÄNIS JA MAJAVA SYÖVÄT LEHTIÄ JA OKSIA. + 350 ^{HWONTEISTA} ELÄÄHAAVAA

LEPPÄ LEHDET OVAT HYVÄÄ AINESTA KATTEEKSI JA KOMPOSTUN TYPEN TUOJAKSI.

TAMMI KUTSUIE LINTUJA JA HWONTEISIA. JOKAISALLE LÖYTYY KUOREN RAKOSISTA TAI TERHOISTA RUOKAA! SUOJA PUU!

VAAHTERA SOPU MONEENLAISEEN PIHAAN (+ERIKOISMUODOT!)
KEVÄÄLLÄ KUKINNAN ALKANA ON KOVA SURINA!

LEHMUS METSÄLEHMUS ON KAIVAN OLVOT SUOMALAISESSA MAISEMASSA. PEHMEÄT LEHDET = MONEENLAISTA ILMA!

PIHLAJA KOKO KESÄN KAUNIS, KUKAT, MARJAT, SYYSVÄRI!
JOKAISALLE LÖYTYY SOPIVA! LINNUT TYKKÄÄVÄT!

🌸 PUUT OVAT PUUTARHAN PYSYVÄMPIÄ ELEMENTTEJÄ!

🌸 LEHTISÄVYJÄ LÖYTYY MONEENLAISIA JA MUODOT LUOVAI ILMEIKKYYTTÄ PUUTARHAAN

🌸 PUIHIN LIITTYY MUISTOJA JA TARINOITA, JOTKA YHDISTÄVÄT ERI SUKUPOLKIA

🌸 PUUN ISTUTTAMINEN ON AINA EKOTEKO!
SIKSI ON TÄRKEÄÄ MIETTÄ PUUN PAIKKA TARKKAAN

🌸 PUU ON KAUNEIMMIHHAAN, KUN SILHÄ ON TILAA KASVAA LEVEYYTTÄ JA KORKEUTTA. TULLA OMAN NÄKÖISEKSI!

🌸 ENNEN KUNNIOITETTIIN PUITA! KAADETUN PUUN TILALLE ISTUTETTIIN UUSI PUU NÄIN MONIMUOTOISUUS SÄILYY!
(5)

VIHREÄÄ YMPÄRIVUODEN HAVUPUUT

ARVOSTA KOTMAISIA
"HAVUPUITA"
MÄNTY, KUUSI, KATAJA

OVAT SO PEUTUNEET
VUOSI SATOJEN
SAATOSSA.

MAAPERÄÄN
ILMASTOON
ELÄMISTÖÖN
VUODENAIKOJEN
VAIHTELUHIIN

TALVINEN RUOKAPÖYTÄ
ON KATETTU

KUUSEN ÖLJYPITOISET
SIEMENET OVAT HERKKUJA

- ORAVIHÄ
- KÄPÄLINNUIHKE
- KÄPÄTIKALHA
- KUUSITAISELEHKE YM.

SIPERIAN SEMBRAN JA
MAKEDONIANMÄNNÖN
SIEMENET KUTSUVAAT PAIKALLE
PÄHKINÄHÄKIN!

HAVUPUUT OVAT EDURKEEN,
KUN NE KASVAVAT, NIIN ETTÄ
YMPÄRIKÄ ON TIHAA
JOTTA PUUN MUOTO JA
KASVUTAPA PÄASEVÄT
OIKEUKSIINSA.

IHMISIÄN AIKANA esim. MÄNTY
KASVAA VASTA NUOREKSI PUUKSI.

VANHIN MÄNTY ON AINAKIN
800 VUOTTA VANHA

HÄMEENLINNASSA KASVAVA
400-VUOTIAS KEISARINMÄNTY
ON VASTA NUORIPUU.

KATAJA JA MARJAKUUSI VOIVAT
YLTÄÄ MAASSAMME JOPA 1000 VUODEN
IKÄÄN

HAVUPUUT ANTAVAT SUOJAA

KESÄISIN PESÄ- JA SUOJAPAIKKOJA,
SEKÄ AURINGON, ETTÄ SATEEN SUOJAA

TALVISIN HAVUPUUT YHDESSÄ LUMEN
KANSSA LUOVAT LÄMPIMIÄ SUOJIA!

LINNOT JA ORAVAT VUORAAVAT
PESÄNSÄ NAAVAHLA YM.

JÄKÄLÄT

JUHO RAHKONEN
MÖKKILEHTI

TORVIJÄKÄLÄ

PUNATORVIJÄKÄLÄ

NAAVAT Ovat jäkälän sukua, vaikka kasvutapa on erilainen puiden oksilla roikkuvina "partoina".

SUOMESSA ON N. 1500 JÄKÄLÄLÄISÄ!

OVAT SIENTEN JA LEVIEN MUODOSTAMA EKOSYSTEEMI!

KASVAVAT HITAASTI, JOKA TEKEE NE HYVIN HAAVOITTELVAKSI

NE ASUTTAVAT PAIKKOJA, JOISSA MIKÄÄN MUU ELÄKINEN EI PÄRJÄÄ. (TIIKYATTO, KALLION JA KIVIEN PINNAT, RAUTAROMUT, YM.)

LEVIÄ ELÄÄ JOPA ETELÄMANTEREELLÄ, JOSSA TALVISIN ON JOPA 50 ASTETTA PAKKASTA JA TUULET PIEKSÄVÄT PUUTONTA KIVIKKOA. LUONTO ON SOPEUTUVAINEN JA PYRKII AINA TÄYTTÄMÄÄN TIHJÄN PAIKAN UUDELLA ELÄMÄLLÄ

NAHKAJÄKÄLÄ

JÄKÄLÄ PUUTARHASSA!

ENNEN NEUVOTMIN POISTAMAAN JÄKÄLÄT PUIDEN RUNGOILTA. TUTKIMUKSET OVAT OSOITTANEET, ETTÄ JÄKÄLÄSTÄ, SEKÄ SAMMALESTA ON HYÖTYÄ PUULLE JA LISÄÄ MONIMUOTOISUUTTA.

JÄKÄLÖITYMINEN EI TARKOITA, ETTÄ PUU OLSI HUONOSSA KUNNOSSA

JÄKÄLÄ SUOJAA KEVÄTAURINGOLTA JA KESÄN PAAHTEELTA.

JÄKÄLÄ- JA SAMMAHPEITE TARJOAA SUOJAPAIKKOJA PUNKEILLE, HÄMÄHÄKEILLE YM.

JOUKOSSA TUHOLAISIA JA NIIDEN LUONTAISIA VIHOLISIA

PUIDEN ELÄMÄÄN KUULUU SEURALAISLAJISTO, JOKA MONIPUOLISTAA EKOSYSTEEMIÄ, AVTTAA SAAVUTTAMAAN TASAPAINON SUHTEESSA TUHOLAISIIIN!

KUN JÄKÄLÄ JA SAMMAH REHOITTAVAT, LUONNON KIERTEKULKU ON PARHAIMMIKKAAN, SIKKÄ HYÖNTEISIÄ SYÖVÄT PIKKULINNOT SAAVAT RAVINTOA JA ILAHDUTTAVAT TARTHURIA LAULUIKKAAN!

HYÖNTEI
SILKE

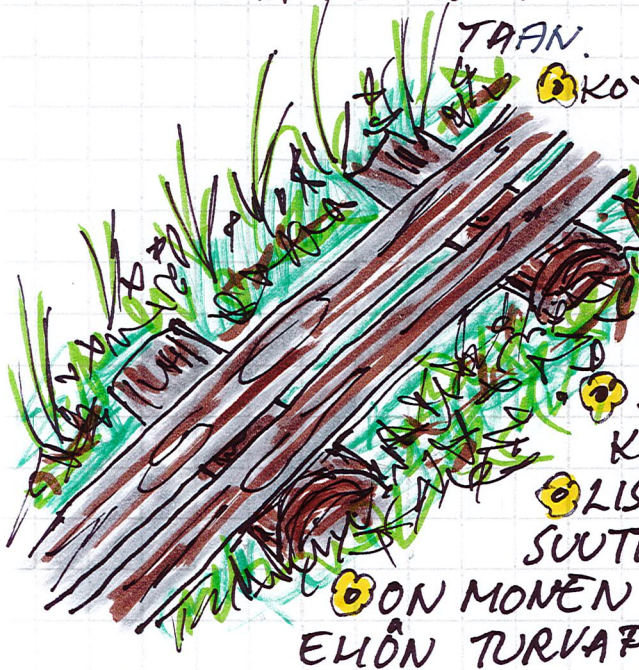
SAMMAL ← ARVOTAVARA → TURVE

POHJOISELLA PANKONPUOLISKOLLA ON LAAJOJA SAMMALSOITA.

RAHKASAMMAL KASVAA YHTEENSÄ SOIKKA JA KOSTEILLA METSÄSÄ-REKKEIDEN REUNAMILLA SUOMESTA LÖYTÄY 40 RAHKASAMMAL-
LAAJA.

RAHKASAMMALTA ON ALYTTU KÄYTTÄÄ MUISSAKIN KASVUALUSTOISSA, KUIN KASVUTURPEESSA.

SE KUOKKEUTTAA JA PARANTAA SEKÄ LISÄÄ VEDEN SITOUTUMISTA KASVUALUS-
TAA.

• KOTIPUUTARHASSA VOI SUOSIA SAMMALEITA NIILLÄ AVEILU-
MISSÄ SE EI HAITTAA.

• SAMMAL TASAA KOSTEUS OLOJA

• LISÄÄ MONIMUOTOI-
SUUTTA

• ON MONEN HUONEISEN JA ELÖN TURVAPAIKKA

EI OLE UUSIUTUVA LUONNONVARA!

TURVESUOT OVAT MUODOSTUNEET VIIME-
SIMMÄN JÄÄKAUDEN JÄLKEEN eli VANHIM-
MAT OVAT 10000 VUODEN IKÄISIÄ
RAHKASAMMAL^{EN} KASVUNOPEUS VAIHTELEE
LASISTA JA KASVUPAIKASTA RIIPPUEN
VIIDESTÄ MILHISTÄ PARIN KOLMEEN
SENTTIIN VUODESSA!

KUN TURVE ALKAA MUODOSTUA SAMMAL^{EN}
KUOLLEET OSAT KASVUSTON ALAOSISSA
PAINUUKA SAAN JA TIIVISTYV.

JOTEN TURVETTA SYNTYV VUODESSA
YKSI TAI KAKSI MILHIMETRIÄ
IHMISEN ELINAIKANA KEHITYV N. 10-20 SEN-
TIÄ TURVETTA
TUHANNESSA VUODESSA METRI TAI KAKSI!

VAIKKA TURVE ON HYVÄÄ MAANPARANNUS
AINETTA, JOKA PIDÄTTÄÄ VETTÄ, ON
VAPAA TAIDEISTA JA RIKKA KASVEISTA,

NIIN SEN KÄYTTÖÄ TULSI VÄLTTÄÄ
JUURI SEN HIDASKASVUISUUDEN TAKIA.
TURVESUOT OVAT VAARASSA KADOTA
JOKA UHKAA LUONNON MONIMUOTOISUUTTA

KIVIKASAT JA KIVIEN YMPÄRISTÖT OVAI MONIEN EHOITEN LEMPIPAIKKOJA!
SUOSI NIILTÄ!

KIVET HYÖTYKÄYTTÖÖN

NELJÄ KERTAA KASVIEN ISTUTTAMISEN

MUISTA KASTELLA ISTUTUKSIA JA KVLVÖRSIÄ!

1. LISÄÄ KIVEN KOLOIHIN MULTAA JA HIEKKAA JOHON ISTUTAT KASVIT

2. RAKENTAMISVAIHEESSA ISTUTA NURMITURPEEN KAPPALEESEEN KÄÄRITYT KASVIT

3. SAVIPITOINEN JA KOSTEA MULLA KASVIN JUUREEN JA KIEDOTAKN MÄRKÄÄN SAMMALEESSEN.

HUOMIOI SEURAAVIA ASIOITA

PERUSTAMISEEN KANNATTAA PANEUTUA JA OTTAA SELVÄÄ TASOITA POHJAJA TUO SORAA

TEE KALLISTORUKSET JA LINJAT OIKEIN

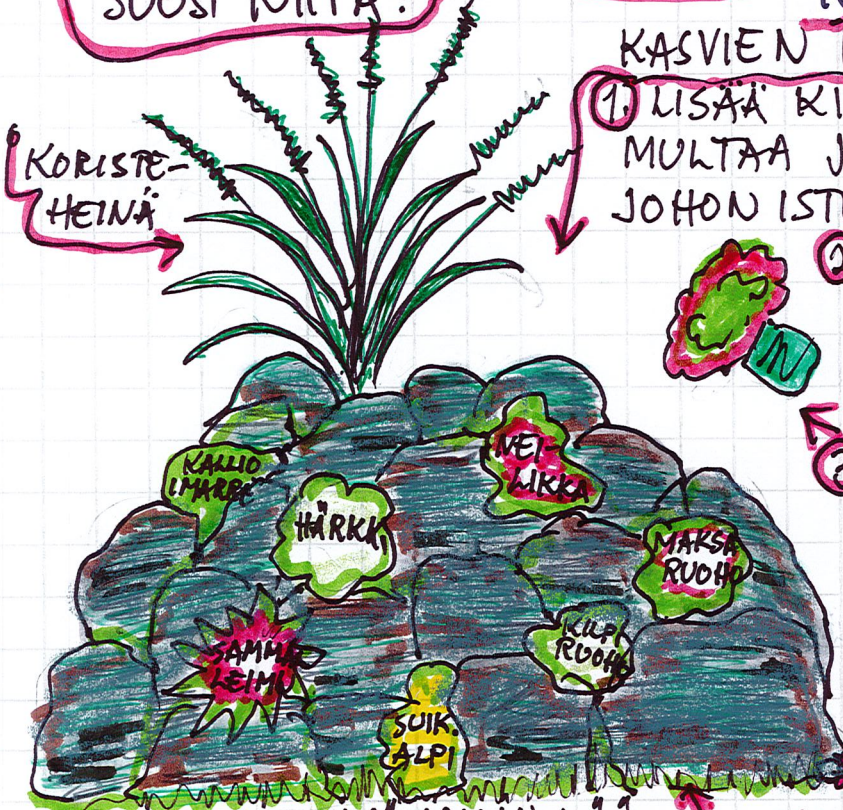
LADO KIVET KERROKSITTAIN ISOIMMAT ALIMMAISEKSI

JÄTÄ MULLATASKUJA JA KOLOJA KASVEILLE

4. KVLVA SIE MENET KOSTEISUN SAVENSEKAISIIN MULLA PALLOIHIIN, JOTKA PAINET LET KIVIEN VÄLIIN

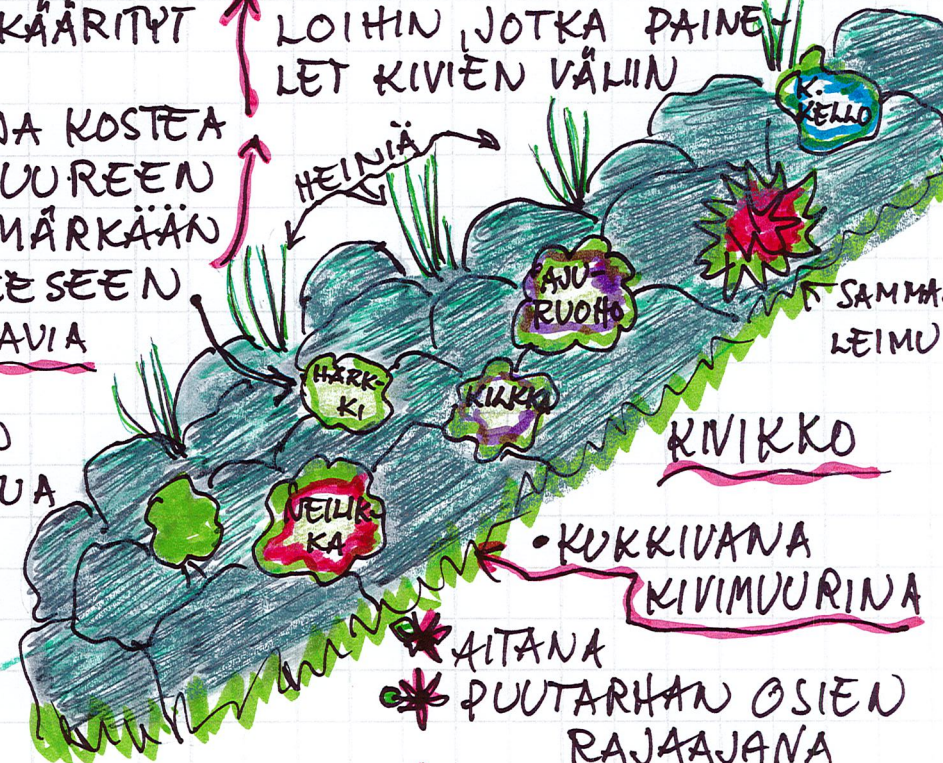
SOPIVIA KASVEJA MUURUN JA KIVIKASAIN AURINKOC

- * LAUKKANEIKKKA
- * KIVIKKOKILPIRUOHO
- * KARPAATTIENKEHLO
- * HÄRKIT • MAKSARUOHOT
- * AJURUOHOT • SAMMALEIMI
- * SUIKEROALPI
- * KALLIOIMARRE

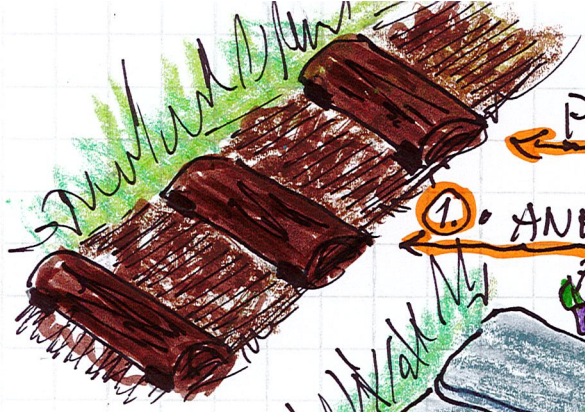

KIVIKASA HYÖTYKÄYTTÖÖN

- * VOI TEHDÄ LOHKOKIVISTÄ TAI PYÖREISTÄ LUONNONKIVISTÄ
- * MUKAAN VOI "PIKOTTA" VÄHEMMÄN KAUNHTA KIVIÄ JA KIVIKOUHETTA

- * KUKKIVANA KIVIMUURINA
- * AITANA
- * PUUTARHAN OSIEN RAJAAJANA
- * NÄKÖSUOJANA
- * KATSEEN VANGITSIJAN

PORRASPOLKU LOIVAAN RINTEESEEN

1. ANKKUROI PYÖREÄT PÖLNT
POLUN POIKKI.

LAITA VÄLEIHIN HAKETTA
TAI SORAA

2. LAITA LAATTAKIVET
MUUN, ETÄ NE OVAT TURVALLISET,
EIVÄTKÄ LIKU! (TAI LAATAT)

LUONNON MATERIAAMIT KIVET, PUUT, SORAA
HIEKKA, KATEAINEET OVAT LUONTOVASTA-
VÄLLISIÄ RAKENNUSMATERIAALEJA.
KUN PUU LAHOAA SE KERTOO, ETTÄ MONEN-
LAISET LAHOTTOJAT, SIENET JA ELIÖT OVAT
OLLEET AHIKERIA JA NIILLÄ ON OLLUT
HYVÄT OLOT!

SORAPOLKU

ON HELPO TEHDÄ JA
HUOLTAA (ALUSKATEAUTTA)

KAIVA NURMI JA MUUTA POIS
10-15 senttiä. TASAA POHJA

TUO MURSKETTA, TAI SORAA
TIIVISTÄ KASTELEMALLA

TAI JONTTAAMAANNA

MUOTOIKE POLKU SIUNNE
VIETTÄVÄRSI. LEVITÄ 3-5 cent.
KERROS SORAA!

JO 40 cent. HEVEYS RIITTÄÄ YHDELLE
KURKIALLE.

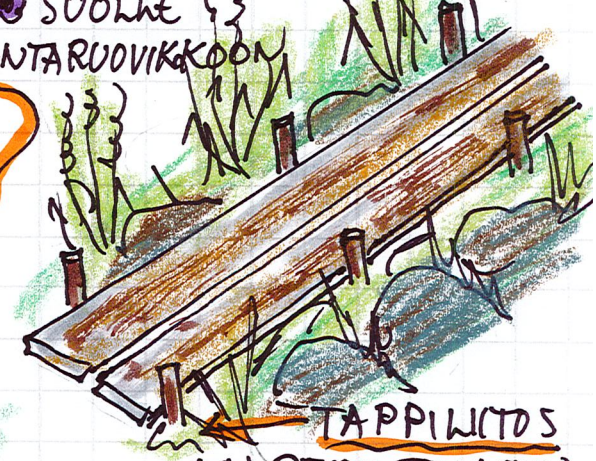
LUONNONMUKAISET PIHAPOLUT

LUOVAT
HYVIÄ SUOJA
PAIKKOJA
HYÖTYHYÖNTEISIK

POLKUJA ON MONENLAISIA JA
MONEEN TARPEESEEN.
MITÄ ENEMMIN POLKUA KÄYTETÄÄN
SEN TÄRKEÄMPI ON POLUN POHJUSTUS!

PITKOSPÖUT

SOPIVAT KIVIKKOI-
SEEN MAASTOON
VARVIKKOON!
SUOLHE
RANTARUUVIKKOON

TAPPIKIDS
ON PERINTEINEN
JA TOIMIVA TAPA!

LAATTAPOLKU NURMIKOLLE LUSKE-TAI BETONILAATOISTA

POISTA LAATAN ALTA NURMIKKO
TASAA POHJA JA LAITA SORAA
VARMISTA ETTÄ LAATAN JÄÄ NURMIKON TASALLE!

